

	А.Ф.Кушакевича (1894 р.)		
23.	Житловий будинок у садибі графині Мусіної-Пушкіної (друга половина XVIII ст.)	2003 р.	За рішенням керівництва місцевого університету – нинішнього власника пам’ятки – будинок має бути повністю зруйнований, вже розібрано дах і внутрішні стіни.
24.	Крамниця-комора на вулиці Московській (кінець XVIII ст. – початок XX ст.)	2005 р.	
25.	Крамниця на Гоголівській вулиці (кінець XIX ст.)	2005 р.	Порушено цілісність пам’ятки - розібрано її праве крило. Щоправда, його знову відбудовано частково (фасад, частково бокову стіну й дах) у попередньому вигляді, навіть, з використанням оригінальної цегли розібраної пам’ятки.

*Олександр Коваленко (Чернігів)
Ірина Петреченко (Чернігів)*

НЕОПУБЛІКОВАНИЙ ОПИС НІЖИНА ПОЧАТКУ 80-Х РОКІВ XVIII СТ.

Важливим напрямком подальших студій з історії Ніжина залишається актуалізація джерельної бази, у структурі якої помітне місце посідають описово-статистичні пам’ятки останньої чверті XVIII ст. Дослідникам, зокрема, відомі присвячені Ніжину розділи «Черниговского наместничества топографического описания» О.П.Шафонського (1786 р.), «Сокращенного описания Черниговской губернии вообще и всякого города особо» (1787 р.) і «Топографического описания Малороссийской губернии» (1798-1800 років) [1]. Натомість, Опис Чернігівського намісництва 1779-1781 років, що містить цікаві відомості про історичну топографію, забудову, соціальний та національний склад населення, економічне життя Ніжина, і досі не запроваджено в науковий обіг.

Історію створення та інформаційний потенціал цієї пам’ятки слід розглядати в контексті інтеграційних заходів уряду імператриці Катерини II, який із метою остаточної ліквідації політичної автономії Гетьманщини у 1781-1782 роках здійснив реформу адміністративно-територіального устрою Лівобережної України [2]. Відтак, традиційний поділ краю на полки та сотні було скасовано, і на теренах колишньої Козацької держави постали три намісництва (губернії) – Київське, Чернігівське й Новгород-Сіверське.

Створенню намісництв передувала велика підготовча робота. Нові адміністративно-територіальні одиниці формувалися в залежності від кількості

населення: в кожному намісництві мало мешкати від 300 до 400 тисяч, у кожному повіті – від 20 до 30 тисяч чоловік [3]. Задля рівномірного поділу території на намісництва і повіті, а також із метою з'ясування їхнього соціально-економічного потенціалу необхідно було провести облік людності краю, здійснити його всебічне ґрунтовне обстеження.

Це завдання за наказом П.О.Рум'янцева виконала спеціально створена Комісія, яку очолив малоросійський губернатор А.С.Милорадович [4]. До складу Комісії останній залучив канцеляристів Малоросійської колегії І.Войцеховича, П.Левченкова, Д.Пашенка, І.Соболевського, П.Устимовича, І.Хорошкевича, капітана Чернігівського легкокінного полку М.Милорадовича, секунд-майора Орловського піхотного полку І.Марковича, бунчукових товаришів Я.Гамалію, І.Канєвського, Г.Ковалєвського, П.Милорадовича, М.Скаржинського та військових товаришів М.Кириака, Л.Лук'яновича і К.Нестелія, яких А.С.Милорадович в ордерах і рапортах часто-густо називав комісіонерами [5].

Робота Комісії А.С.Милорадовича по описуванню Лівобережної України тривала з середини 1779 р. до середини 1781 р. Обстеження краю було здійснено у два етапи. Перший етап розпочався в липні 1779 р. і завершився не пізніше квітня 1780 р. Натоді було описано східну частину Лівобережної України, а саме територію Гадяцького, Миргородського і частково Лубенського, Прилуцького та Ніжинського полків. Другий етап, упродовж якого була описана західна частина регіону в межах Київського, Переяславського, Стародубського, Чернігівського, а також частково Лубенського, Ніжинського і Прилуцького полків, тривав із квітня 1780 р. до середини 1781 р. [6]. На другому етапі, зокрема, було описано і один із майбутніх повітових центрів Чернігівського намісництва – місто Ніжин.

Аби уніфікувати роботу комісіонерів, А.С.Милорадович розробив і розповсюдив ґрунтовну інструкцію, в якій роз'яснював «каким образом и с каковым примечанием персонам, определённым для описания в сотнях сёл, деревень, слобод, хуторов, заводов всякаго малейшаго поселения, поступать» [7]. Оскільки першочерговим завданням Комісії А.С.Милорадовича було здійснення обліку людності, комісіонери, окрім інструкції, отримували ще й «форму», за якою вони повинні були «в описываемых селениях показывать число обывателей» [8].

Базові відомості щодо обліку людності А.С.Милорадович радив комісіонерам запозичити «ис описей по последней ревизии имеющихся» (ревізії 1764 р. – *авт.*). Ці дані в ході опису вони отримували від полкових та сотенних канцелярій, а також із Малоросійської колегії [9]. Однак є всі підстави вважати статистичні відомості, зібрані Комісією А.С.Милорадовича, більш повними і точними, адже запозичені з матеріалів ревізії 1764 р. дані стосовно обліку людності під час опису Лівобережної України 1779-1781 років перевірялися і доповнювалися. Окрім того, комісіонери описали населені пункти, що з якихось причин не були охоплені ревізією 1764 р., а також ті, які виникли після неї (це перш за все стосується хуторів), і водночас здійснили облік їхніх мешканців.

Між А.С.Милорадовичем та комісіонерами було налагоджено чіткий двосторонній зв'язок. Зокрема, в інструкції А.С. Милорадович вимагав від підлеглих через два дні на третій звітувати йому про те, що ними зроблено і де вони

перебувають. Після завершення роботи на відведеній дистанції комісіонери мали негайно з усіма матеріалами з'явитися до А.С.Милорадовича «для дальнейшого наставления». Останній, у свою чергу, давав знати своїм підлеглим, в якому населеному пункті він перебуває і де планує бути найближчим часом [10]. Аби уникнути дубляжу, А.С.Милорадович обов'язково повідомляв кожну партію про те, які населені пункти вже описані [11].

У своїх ордерах, що регулярно відправлялися до комісіонерів, як і в першому пункті інструкції, А.С.Милорадович рекомендував брати у сотенних правліннях «верные описи» або списки населених пунктів кожної сотні [12]. Разом із тим, у ордерах до полкових і сотенних канцелярій, міських магістратів та інших установ А.С.Милорадович вимагав без будь-яких затримок надавати комісіонерам усіяку необхідну допомогу.

Одночасно з порадою користуватися вже готовими списками населених пунктів, А.С.Милорадович застерігав комісіонерів «как значащиеся по оным ведомостям селения никакова не миновать, так и всех других без изъятия, каковы в ведомостях не показаны, не пропуститъ». Він постійно нагадував їм про необхідність персонального відвідання кожного населеного пункту, «ибо не может быть лучшаго удостоверения, как самоличное наше вообще свидетельствование» [13]. Наполягаючи на терміновому виготовленні описів, А.С.Милорадович водночас закликав комісіонерів: «Не спешите только, обстоятельно и акуратно сделайте, стараясь и проведивая всячески, дабы не миновать и малейшого поселения» [14].

Координуючи роботу підлеглих, А.С.Милорадович водночас особисто об'їжджав і обстежував територію майбутніх намісництв. Під час таких поїздок він передусім описував міста, містечка та великі села. Зокрема, А.С.Милорадович вимагав, аби комісіонери залишали для його «собственного освидетельствования» сотенні міста [15]. Очевидно, описування міста Ніжина також здійснювалося за безпосередньої участі А.С.Милорадовича.

Окрім опису великих населених пунктів, А.С.Милорадович на місці з'ясував, як краще здійснити поділ краю на намісництва, а останніх на повіти. Відомо, що 16 жовтня 1780 р. Катерина II наказала П.О.Рум'янцеву «для предполагаемого ... устройства в Малой России образа управления от 7го ноября 1775го года осмотреть на месте удобность разделения сего края на три губернии и оных на округи по числу жителей, назначить города губернские и уездные» [16]. П.О.Рум'янец виконання цього завдання, як і багатьох інших, переклав на малоросійського губернатора, якому він, схоже, цілком довіряв [17].

У середині 1781 р. Комісія А.С.Милорадовича завершила обстеження Лівобережної України. Після цього малоросійський губернатор разом із комісіонерами з числа колезьких канцеляристів згрупував увесь зібраний матеріал за територіальним принципом у вигляді трьох окремих описів Київського, Чернігівського та Новгород-Сіверського намісництв.

У вересні 1781 р. А.С.Милорадович «со всеми обстоятельными представлениями и донесениями относительно трех новых губерний, в Малороссии учреждаемых», відправився на аудієнцію до Катерини II [18]. 16 вересня 1781 р. імператриця наказала П.О.Рум'янцеву «в генваре следующаго 1782 года исполнить по учреждениям ... от 7

ноября 1775 года, в Черниговском наместничестве, составя оное из одиннадцати уездов, и именно: Черниговского, Городницкого, Березинского, Борзенского, Нежинского, Прилуцкого, Глинского, Роменского, Лохвицкого, Гадяцкого и Зенковского, в следствие чего местечки, по коим названы уезды, переименовать городами» [19].

Впорядкований комісією А.С.Милорадовича Опис Чернігівського намісництва 1779-1781 років у середині XIX ст., розбираючи архів Малоросійської колегії, виявив О.М.Лазаревський. На сторінках «Черниговских губернских ведомостей» та «Записок Черниговского губернского статистического комитета» він розпочав публікацію пам'ятки. Зокрема, побачили світ описи Чернігівського та частини Городнянського повітів [20]. Принагідно зауважимо, що автором Опису Чернігівського намісництва 1779-1781 років історик помилково, як з'ясувалося згодом, вважав Дмитра Пашенка [21]. О.М.Лазаревський повсякчас прагнув видрукувати повний текст Опису Чернігівського намісництва 1779-1781 років, однак здійснити цей задум вченому не поталанило.

Розпочату О.М.Лазаревським справу намагався продовжити П.Федоренко, який наприкінці 1920-х років за дорученням Археографічної комісії Всеукраїнської Академії наук розпочав підготовку Опису до видання [22]. Протягом 1927-1932 років дослідник виготовив машинописну копію рукопису Опису Чернігівського намісництва 1779-1781 років, який свого часу пройшов через руки О.М.Лазаревського і натоді зберігався в Центральному історичному архіві у Харкові.

Доля оригіналу пам'ятки на сьогодні невідома, а підготовлена П.Федоренком копія Опису, що нині зберігається в Інституті рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського, нараховує 551 сторінку машинопису [23]. П.Федоренко здійснив археографічне опрацювання тексту, скориставшись методом, що відповідає сучасному популярному методу передачі тексту кириличних документів XVI-XVIII ст. Щоправда, з незрозумілих причин частина Опису скопійована в форматі так званого дипломатичного методу передачі тексту кириличних документів XVI-XVIII ст. [24]. Водночас, порушивши проблему авторства Опису Чернігівського намісництва 1779-1781 років, П.Федоренко на противагу О.М.Лазаревському переконливо довів, що Дмитра Пашенка «в кращому випадкові ... можна вважати лише за редактора цього опису і ні в якому разі за автора» [25].

План Ніжина 1773 р.

Текст опису Ніжина друкується за машинописною копією мовою оригіналу (віповідно до норм сучасного російського правопису) із збереженням усіх лексичних, фонетичних і стилістичних особливостей пам'ятки.

ПОСИЛАННЯ

1. Шафонский А. Черниговского наместничества топографическое описание (1786 г.). – К., 1851. – С. 449-487; «Сокращенное историческое описание Черниговской губернии вообще и всякого города особо» 1787 р. / Підготовка до друку і передмова О.Коваленка та І.Петреченко // Сіверянський літопис. – 1995. – № 2. – С. 89-90; «Топографическое описание Малороссийской губернии» (1798-1800 рр.) // Описи Лівобережної України кінця XVIII – початку XIX ст. / Упорядкування і передмова Т.Б.Ананьєвої. – К., 1997. – С. 93-95.
2. Полное собрание законов Российской империи с 1649 года (далі – ПСЗРИ). – СПб., 1830. – Т. XXI. – № 15227, 15228, 15229.
3. ПСЗРИ. – СПб., 1830. – Т. XX. - № 14392.
4. Распоряжение графа П.А.Румянцева по управлению Малороссией (1779 г.) // Черниговские губерние ведомости (далі – ЧГВ). – 1888. – № 23. – Часть неофициальная. – С. 4.
5. ЦДІАК України, ф. 54, оп. 1, спр. 2871, арк. 1; оп. 2, спр. 457, арк. 3, 5-5 зв., 7; оп. 3, спр. 13814, арк. 54; спр. 13819, арк. 49-49 зв.; спр. 14148, арк. 1-2; ф. 204, оп. 2, спр. 39, арк. 339; спр. 47, арк. 375-377 зв.; спр. 69, арк. 12, 20-20 зв., 44-46 зв., 57; спр. 135, арк. 284 зв.-286; спр. 186, арк. 21 зв.-22, 30 зв.-32, 78 зв.-80, 82 зв.-84, 117 зв.-118, 293 зв.-295, 297-298, 328 зв. – 329, 357 зв.-359, 386-387, 406, 898 зв.-899, 974 зв.-976, 978 зв.-982, 1055 зв.-1057; спр. 205, арк. 22-22 зв.; спр. 208, арк. 242-242 зв.; спр. 246, арк. 326-328, 732, 736-737; спр. 252, арк. 19-26; спр. 504, арк. 134 зв., 150 зв.-151; спр. 815, арк. 48, 56, 59, 60, 62, 75, 77-80, 83, 86, 87 зв.; спр. 820, арк. 7; ф. 736, оп. 1, спр. 693, арк. 118 зв.-123, 203 зв.-204, 225 зв.-226.
6. Петреченко І.Є. Описи Чернігівського намісництва останньої чверті XVIII ст.: історія створення та інформаційний потенціал: Дис. ... канд. іст. наук: 07.00.06 / К, 2005. – С. 49-52.
7. ЦДІАК України, ф. 204, оп. 2, спр. 815, арк. 57-58 зв., 81-81 зв.; Федоренко П. Опис Новгород-Сіверського намісництва (1779-1781 рр.) // Опис Новгород-Сіверського намісництва (1779-1781). – К., 1931. – С. VIII-IX; Передмова // Описи Київського намісництва 70-80-х років XVIII ст. – К., 1989. – С. 5-6.
8. ЦДІАК України, ф. 204, оп. 2, спр. 69, арк. 38 зв.-38 а; спр. 815, арк. 74 зв.-74 а.
9. Там само, ф. 204, оп. 2, спр. 815, арк. 1-5.
10. Там само, ф. 54, оп. 2, спр. 457, арк. 2 зв.; оп. 3, спр. 14148, арк. 3; ф. 204, оп. 2, спр. 69, арк. 20 зв., 39, 53; спр. 815, арк. 56, 60 зв.
11. Там само, ф. 204, оп. 2, спр. 815, арк. 48 зв., 59-60 зв., 62, 87-87 зв.
12. Там само, ф. 54, оп. 3, спр. 14148, арк. – 2 зв.-3; ф. 204, оп. 2, спр. 69, арк. 15-15 зв., 20-20 зв., 41, 53-53 зв.
13. Там само, ф. 204, оп. 2, спр. 815, арк. 62-62 зв.
14. Там само, арк. 60 зв.
15. Там само, ф. 54, оп. 3, спр. 13813, арк. 56, 60 зв.
16. Там само, арк. 285-286.
17. Там само, ф. 54, оп. 3, спр. 12739, арк. 2-3; спр. 13818, арк. 50-52.
18. Російський державний архів давніх актів, ф. 16, оп. 1, спр. 742, ч. I, арк. 187-187 зв.
19. ПСЗРИ. – СПб., 1830. – Т. XXI. – № 15229.
20. Описание Черниговского наместничества (1781 г.) // ЧГВ. – 1867. – № 44. – Прибавление. – С. 215-216; № 45. – С. 217-218; № 46. – С. 224-226; № 47. – С. 230-232; № 48. – С. 235-237; 1868. – № 1. – С. 1-2; № 4. – С. 21-22; № 6. – С. 29-30; № 7. – С. 31-32, № 9. – С. 37; (Пашенко Д.Р.). Описание Черниговского наместничества (1781 г.). – Чернигов, 1868. – 110 с.
21. (Пашенко Д.Р.). Описание Черниговского наместничества (1781 г.). – С. I-II.
22. Інститут рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського (далі – ІР НБУВ), ф. X, оп. 1, спр. 10765, арк. 1; Едиційна археографія в Україні у XIX – XX ст.: Плани, проекти, програми

- видань. – К., 1993. – Вип. 1. – С. 94.
23. ІР НБУВ, ф. II, оп. 1, спр. 13697.
24. Страшко В. Правила передачі тексту кириличних документів XVI-XVIII ст. дипломатичним і популярним методом та рекомендації для застосування цих правил у виданнях наукового і науково-популярного типів. – К., 1992. – С. 5-14.
25. Федоренко П. Нариси з історії вивчення Чернігівщини // Записки Чернігівського наукового товариства. – Чернігів, 1931. – Т. 1. – С. 14; Гапієнко А.А. До питання про участь Д.Р.Пашенка у створенні «Опису Чернігівського намісництва» 1781 р. // Питання вітчизняної та зарубіжної історії. – Чернігів, 1991. – С. 22-23.

* * *

Город Нежин от Глухова в 133 верстах. Положение имеет на низком, ровном месте, по обеим сторонам реки Остра, на которой две плотины, на одной амбаров 4 о 10, а на другой 3 амбара о 7 колах. Сей город обнесен земляным валом и небольшою замком земляной же, которой однако ж обветшал совсем и осипался.

В том городе и замке церквей деревяных 7. Монастирь Благовещенской обнесен каменною оградою, в нем 2 каменные церкви и кельи каменные. Греческой каменною ж оградою обнесен, в нем 1 каменная церковь и четыре связи каменные, из оных в одной собирается суд греческого братства.

Публичного строения

Вновь строящийся каменной магистрат.

Деревяной магистрат о 3 покаях

Магистратских дворов 2 « 4 «

Каменных погребов 2, соляной амбар деревяной, две связи деревянные цейхавзны полковые, сотенного правления деревяной дом о 2 п.

Полковой канцелярии деревяной дом « 8 «

Земского суда деревянной « 5 «,

при нем кладовые и погреба каменные.

Лавки деревянные

Резницких 30, шинковых 44, кожевных 18, дробязнических 36, железных 25, с красными товарами 58, рыбных 11.

Каменных

Суконных 7, деревяных 6, бакалейных 20, дерев. 5, с красными товарами 10.

Партикулярные строения

Цеховие двory, отдающие отдающиеся в наем.

1. Ткацкой о 2 покаях

2. Шевский « 2 «

3. Калачничей « 2 «

4. Кузнецкой « 4 «

5. Кушнерский « 4 «

6. Резницкий « 1 «

Монастирские подворья, отдающиеся в наем

1. Троецкого Черниговского монастыря о 4 покаях

2. Печерского монастыря « 4 «

Благовещенского монастыря

3. « 6 «
 4. « 7 «
 5. о 4 покоях
 6. « 2 «
 7. « 2 «
 8. « 2 «
 9. Греческого монастыря « 5 «
 10. Того ж « 2 «
 11. Ерусалимского монастыря « 5 «
 12. Синайского монастыря каменных 2, деревянных 7 покоев.
 Церковных домов, отдающихся в наем 15 дворов.
 1. о 3 покоях
 2. Каменный « 2 «
 3. « 2 «
 4. « 3 «
 5. « 2 «
 6. Каменный « 4 «
 7. « 2 «
 8. Греческой каменной « 10 «
 9. « 3 «
 10. Греческой церкви каменной « 5 «
 11. « 2 «
 12. « 2 «
 13. « 2 «
 14. « 2 «
 15. « 2 «

Дворы жилые разночинцов

1. Полковницы Разумовской каменных 4 покоя, деревяных 2 покоя в наем отдаются.
 2. Майора Пилипонова каменной о 12 покоях
 3. Лекаря Лыгды каменный « 5 «
 4. Доктора Горголия деревянной « 5 «
 да наемных « 2 «
 5. Выборного козака Орандаренка каменной « 4 «
 6. Бунчукового товарища и бургомистра Паскевича деревянной . о 4 пок.
 7. Полковника Тарновиота деревянной « 4 «
 8. Войскового товарища Каминского деревянной « 7 «
 9. Войскового товарища Строгова деревянной « 8 «
 10. Коллежского ассесора Гончарева деревянной « 4 «
 11. Русского купца Каблукова каменный « 6 «
 12. Войскового товарища Проченка каменной « 5 «
 13. Протопопа Валковского деревянный « 7 «
 14. Русского купца Скорнякова каменных 3, деревянных 2 покоя.
 15. Тайного советника Дарагана деревянной « 4 «

16. Писаря Сечкарева деревянный « 4 «
 17. Русского купца Журавлева каменный 2, деревянных 4 покоя.
 18. Войскового товарища Строжинского деревянный « 5 «
 19. Судьи Базилевича деревянный « 6 «
 20. Значкового товарища Корнейчука деревянный « 5 «
 21. Судового писаря Велентея деревянный « 4 «
 22. Купца Масалцова каменных 3, деревяных 2.
 23. Мещанина Михайла деревянных « 5 «
- Греческих жилых домов каменных и деревяных
1. Лагутки каменных 5 деревяных 2 покоя
 2. Толия 2 6 «
 3. Стамулия деревянных 4 с камяницами.
 4. Мантия 4 3 «
 5. Садовникова 5 —
 6. Марешты 2 2 «
 7. Диамантия 5 —
 8. Дука 5 2 «
 9. Залява 5
 10. Янжуля 4 4 «
 11. Клоцы каменных 3, деревяных 3
 12. Баладими 5 5
 13. Швидкого 4 5
 14. Бабалекия 5 —
 15. Константия Кромиды деревяных 4 покоя с каменными погребамі.
 16. Шляхты о 4 покоях
 17. Илиятів « 5 «
 18. Метвецкого « 3 «
 19. Моцовича « 4 «
 20. Януцы « 4 «
 21. Неохорита « 4 «
 22. Кромиды « 11 «
 23. Дмитрия Кромиды « 4 «
 24. Раля « 4 «
 25. Панталея « 4 «
 26. Крамалеи « 5 «
 27. Петрицы « 5 «
 28. Константия Кромиды « 6 «
 29. Мураита « 4 «
 30. Лазарева каменных 2, деревяных 2.
 31. Киряка « 7 «
 32. Гречинского « 5 «
 33. Калиора « 5 «
 34. Ботица « 4 «
 35. Рызы « 4 «

36. Тималейки каменных2, деревянных	« 4 «
37. Христофорова	« 4 «
38. Моцовита каменный о	« 5 «
39. Карачайсы	« 5 «
40. Стерия.....	о 4 покоях
41. Пантозулы	« 3 «
42. Тарновиота	« 3 «
43. Димитрия	« 4 «
44. Статия.....	« 4 «
45. Стефании	« 4 «
46. Шпана каменных5	« 5 «
47. Кампиона.....3	« 5 «
48. Зоева	« 4 «
49. Карлова.....10	« 4 «
50. Бошняка.....	« 4 «
51. Салаты	« 4 «
52. Карлова каменных8	« 5 «
где и шолковая фабрика заводится.	
53. Кундуры	« 7 «
54. Маркелия.....	« 4 «
55. Кирки	« 4 «
56. Стаматия	« 6 «
57. Лагутки.....	« 4 «
58. Фендулина каменных.....	4.
59. Пантазули.....	« 8 «
60. Станевича деревянных 4 с каменными кладовыми.	
61. Форматия.....	« 7 « каменный
62. Тухаева	« 4 «
63. Анастасия	« 5 «
64. Евантелия	« 4 «
65. Кумбурля	« 6 «

Худших греческих дворов

Каменных 6	покоев 14
Деревяных 68.....	148
Наемных каменных 6	покоев 16

Итого всех 145 домов.

Мещанских.....61 дв.,	в них 115 хат
Козаков подпомощиков11 «	« 20 «
Священнических	22 «
Разночинческих	47 «
Русских купцов.....3 «	« 7 «
Разночинческих подсосудков..9 «	« 9 «

Итого всех в городе 354 двора.

На форштатах

Церквей каменных 3, деревянных 2. Монастырь девичий обнесен деревяною оградою, в нем церковь каменная 1, деревянная 1, кельи деревянные. Артиллерийский двор с каменными погребями и деревянным сараем. Два сотенные правления деревянные, одно о 2, а другое о 3 покаях.

Партикулярные дома

1. Генерала порутчика графа Витненштейна деревянный о 7 покаях
2. Придворного камординера Станкевича деревянной « 5 «
3. Полковницы Разумовской « 9 «
4. Надворного советника Селецкого « 6 «
5. Подсудка Ливицкого « 3 «
6. Судьи Ливицкого « 6 «
7. Католицкой монастырь, каменная церковь и при ней 7 покоев деревянные.
8. Полкового писаря Романовского « 8 «
9. Полковника Жураковского « 8 «
10. Сотника Волотковского « 4 «
11. Полковника Жураковского « 7 «
12. Писаря магистратского Купенкова « 5 «
13. Коллежского ассесора Почеки о 6 покаях
14. Штап лекаря Занковского « 3 «
15. Полкового асаула Гордия « 5 «
16. Сотника Романовского каменный 1, деревянных 5
17. Значкового товарища Спалатбога « 8 «
18. Войскового товарища Андреевского каменный 1, деревянных ..2 покая.
19. Коллежского ассесора Сердюкова « 6 «

Церковных дворов 3, каждой по 2 покая.

Монастырских подворьев 3, каждой по 2 покая.

Заводов кожанных

1. Мещанина Артина о 4
2. Купца Каблукова « 3
- посполитых дворов – 26
- Двор цеховой шевской « 6

Греческих

1. Маркерия – деревянные « 3
3. Форматия « 6
3. Христофора « 5
- Козаков выборных 24 дв. в них 57 хат
- Подпомощников 456 « « 549 «
- Русских купцов 6 « « 11 «
- Мещан 524 « « 642
- греческих деревянных 22 « « 46
- разночинцов 29 « « 137
- священнических 17 « « 43

подсуседков разночинческих ..170 «.....» « 228

Строевой лес жители получают сплавливаемой рекою Десною из Брянска в Кладковку, где находится пристань, как лесу, равно камню, извести и разных родов железа, а дровяный привозится из окрестных мест.

Ярмонков бывает в год три, а торги еженедельно по два раза. 1 ярмонок 1 октября, 2 – в Троицын день, 3 – на Всеедной.

Торги в сем городе производятся как здесь живущими греками и русскими купцами, так и приезжающими из всех малороссийских и великороссийских городов. Здешние купцы торг производя в Данциг, Кенигсберг, Шлезию, Бреславль и в Вену, отвозят товары – воск, юфту красную, а оттуда привозят сукна, каламайки, шолковые и бумажные разные товары, из Австрии косы, в Константинополь и во всю Турецкую область отвозят мягкую рухлядь, и оттуда привозят кумачи, хлопчатую бумагу, расные бумажные набойки, жемчуг, шерсть турецкую, шолк сырец и крашеной; из Молдавии волоское вино, а чрез Крым разную бакалею и беломорские вина, сафян жолтой и красной и серые овчины; в Сибирь отвозят кумач, крашеную бумагу и жемчуг, и другие товары, получаемые из Италии и Романии, и вывозят оттуда пушные товары.

Мещане некоторые торги производят, а другие в ремеслах, а более в кожевном мастерстве, также портные, сапожники, рымари, столяры, кузнецы, серебряники и каретники, но и от зарабатывания пропитание имеют, некоторые из них извозничают в Крым, Молдавию и Польшу.

Вокзальне шосе другої половини XIX ст. – частина колишнього Санкт-Петербурзького поштового тракту. Саме цим шляхом – давньою Прилуцькою дорогою – з півдня до Ніжина везли товари з Криму, Молдавії, Туреччини. Звідси починався шлях на Запоріжжя... На початку XX ст. тодішню вул. Вокзальну об'єднали з вул. Київською, яка з 1921 р. стала називатися вул. Шевченка